

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Kwaliteitsonderzoek Voortgezet Onderwijs bij

**Scholengemeenschap Bonaire - Unit Liseo Boneriano
MAVO, HAVO en VWO**

Plaats : Kralendijk, Bonaire
BRIN-nummer : 30GR|3|HAVO
BRIN-nummer : 30GR|3|VWO
Datum schoolbezoek : 22 september 2016
Rapport vastgesteld te Tilburg op 5 december 2016

Inhoud

1	Inleiding 4
2	Bevindingen 6
3	Conclusies en afspraken 9

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 22 september 2016 een onderzoek uitgevoerd op de Scholengemeenschap Bonaire - Unit Liseo Boneriano, unit MAVO, HAVO en VWO naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving.

De conclusies van dit onderzoek kunnen worden beschouwd als een integrale beoordeling op basis waarvan de scholen en hun besturen kunnen werken aan het consolideren en borgen van bestaande kwaliteit, alsmede gerichte maatregelen kunnen treffen om geconstateerde tekortkomingen op te heffen. De inspectie heeft over een periode van vijf jaar (2012-2016) jaarlijks op alle scholen aspecten van de kwaliteit van het onderwijs beoordeeld en volgt nauwgezet de verbeteractiviteiten. In 2016 zal de school volgens de vigerende onderwijsagenda aan alle aspecten van basiskwaliteit moeten voldoen.

Context

In de themarapportage van maart 2014 'Onderwijsverbetering in Caribisch Nederland' heeft de inspectie de context en de omstandigheden waaronder de BES eilanden onderwijs vormgeven, uitgebreid beschreven.

Toezichthistorie

Vanaf 2011 heeft de Inspectie van het Onderwijs jaarlijks verschillende toezichtactiviteiten uitgevoerd op de school. Na het kennismakingsgesprek in mei 2011 heeft de inspectie kwaliteitsonderzoeken uitgevoerd en voortgangsgesprekken gehouden. Verder heeft de inspectie een nader onderzoek uitgevoerd naar de examenresultaten van de afdelingen in 2014 en ook heeft in dat jaar een onderzoek naar bestuurlijk handelen plaatsgevonden.

In het huidige kwaliteitsonderzoek is de kwaliteit van het onderwijs opnieuw beoordeeld. Ze is vergeleken met de kwaliteit die in 2015 werd vastgesteld. Op deze wijze wordt in beeld gebracht in hoeverre de verbeteractiviteiten tot zichtbare resultaten leiden.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het document *De Basiskwaliteit van het Primair en Voortgezet Onderwijs in Caribisch Nederland* (Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011). Dit document sluit aan op het Toezichtkader po/vo 2011. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Hoofdstuk 3 geeft de conclusies en afspraken met de school weer.

Onderzoekopzet

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie de kwaliteit van de volgende kwaliteitsdomeinen: Leerstofaanbod, Onderwijstijd, Schoolklimaat, Pedagogisch-didactisch handelen, Zorg en begeleiding, Leerprestaties en Kwaliteitszorg en Voorwaarden voor kwaliteitszorg¹

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Analyse van documenten die de school in het kader van het schoolbezoek heeft toegestuurd, te weten: een analyse van de onderwijstijd en een conceptvisie op het onderwijs van de school in 2020.
- Schoolbezoek, waarbij verschillende lessituaties in de praktijk zijn geobserveerd.
- Gesprekken met de directie en de zorgcoördinatoren over de kwaliteit van verschillende aspecten waaronder kwaliteitszorg en leerlingenzorg.
- Gesprek met een aantal leerlingen.
- Een gesprek met leraren.
- Een gesprek met teamleiders.
- Een eindgesprek met de unitdirectie en algemeen directeur na afloop van het schoolbezoek.
- Een afzonderlijk gesprek met een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag.

¹ Kwaliteitsdomeinen zoals beschreven in 'De Basiskwaliteit van het Primair en Voortgezet Onderwijs in Caribisch Nederland', Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011

2 Bevindingen

In dit hoofdstuk beschrijft de inspectie tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. Per kwaliteitsdomein, met uitzondering van het domein Leerprestaties, wordt beschreven hoe de kwaliteit zich verhoudt tot de Nederlandse inspectienormen. Deze bevindingen worden vooralsnog niet weergegeven in de vorm van een score maar in een beschrijving van de aangetroffen kwaliteit.

Voor de leerprestaties geldt een andere benadering. De ontwikkeling van de opbrengsten wordt beschreven en vergeleken met eerdere leerresultaten van de school. Een definitieve inspectienormering voor de leerprestaties in Caribisch Nederland wordt nog ontwikkeld.

Algemeen beeld

Het Liseo Boneriano is in rustiger vaarwater gekomen. Het werkklimaat in het team van docenten is zodanig verbeterd dat zakelijke communicatie en constructieve verbetering van het onderwijs weer op gang komen. Dat was ook nodig omdat de kwaliteit van het onderwijs sinds 2013 onvoldoende was verbeterd, voornamelijk door onvoldoende gerichte aansturing van de directie en verstoorde arbeidsverhoudingen onder de docenten. Het schoolklimaat voldoet dan ook aan de basiskwaliteit in tegenstelling tot het vorig jaar. De nieuwe algemeen directeur (AD) is sinds april van dit jaar in functie en stelt een duidelijke koers vast, zowel onderwijskundig als ten aanzien van de wijze waarop de school wordt geleid. Dit heeft op de beide vestigingen van het Liseo geleid tot meer rust binnen en buiten de klaslokalen en tot meer leerrendement in de lessen. Dit rendement kan echter nog aanzienlijk toenemen, wanneer de docenten zich meer verdiepen in het leerproces van de leerling. De planning en voorbereiding van het nieuwe schooljaar was, evenals het vorig jaar, onvoldoende voor een vlotte start. Hieronder volgt een toelichting per kwaliteitsdomein.

Toelichting

Opbrengsten

Leerresultaten vwo	2014	2015	2016
% geslaagden	56	70	67
Gemiddelde SE	6,34	6,26	6,49
Gemiddelde CE	5,12	5,58	5,96
Verskil SE-CE	1,03	0,59	0,38

Het gemiddelde cijfer voor het centrale examen stijgt gestaag op het vwo, al is dat gemiddelde niet hoog. Het verschil SE-CE is mede daardoor voor het eerst op een aanvaardbaar niveau. Dat is een positieve trend. Het slagingspercentage is relatief laag.

Leerresultaten havo	2014	2015	2016
% geslaagden	65	68	64
Gemiddelde SE	6,16	6,0	5,97
Gemiddelde CE	5,53	5,77	6,03
Vershil SE-CE	0,59	0,26	-0,07

Opmerkelijk is dat het gemiddelde cijfer van het schoolexamen lager is dan dat van het schoolexamen. Dat wijst op relatief moeilijke schoolexamens. Bovendien is het gemiddelde cijfer voor het centrale examen elk jaar iets gestegen en komt het gemiddelde nu boven de zes uit. Dat wijst erop dat de examentrainingen hun vruchten afwerpen. Ook op het havo is het slagingspercentage echter relatief laag.

Leerresultaten mavo	2014	2015	2016
% geslaagden	72	57	73
Gemiddelde SE	6,47	4,42	6,13
Gemiddelde CE	5,11	5,63	5,93
Vershil SE-CE	1,12	0,57	0,15

Het gemiddelde cijfer voor het centrale examen stijgt ook op het mavo. De resultaten van de schoolexamens vormen een grillig verloop. Het verdient daarom overweging om de unit te laten toetsen of de kwaliteit van de schoolexamens en de bijbehorende normering wel voldoet.

Percentage leerlingen SGB dat niet succesvol is per leerjaar (zitten blijven, uitstroom of afstroom naar lagere leerweg)

	Theoretische leerweg	Havo	Vwo
1	18%	31%	19%
2	23%	46%	20%
3	16%	36%	14%
4	28%	47%	27%
5		31%	27%
6			27%

Het percentage leerlingen dat blijft zitten of zakt is op alle opleidingen en in alle leerjaren hoog.

Verder merken wij op dat de school niet systematisch bijhoudt waar de leerlingen blijven die de school verlaten zonder diploma. Het betreft meestal leerplichtige leerlingen zonder startkwalificatie.

Leerstofaanbod

Het leerstofaanbod voldoet net als in 2015 niet aan de basiskwaliteit, omdat het taalbeleid nog onvoldoende is geconcretiseerd. Positief is dat we in de lessen goede voorbeelden zien van taalverrijking en aandacht voor taalachterstanden. Maar juist voor de doelgroep op Bonaire is een meer systematische en effectieve aanpak noodzakelijk. De school wil de docenten op korte termijn praktische handvatten bieden om te voorkomen dat taalachterstand leidt tot extra achterstanden bij de verschillende vakken.

Onderwijstijd

De onderwijstijd voldoet niet. Vanwege onvervulde vacatures heeft het Liseo ook in 2015-2016 de wettelijk verplichte onderwijstijd niet gerealiseerd. Ook het ziekteverzuim droeg hier in negatieve zin aan bij. De overige lestijd wordt in te veel gevallen onvoldoende benut doordat de lessen te laat op gang komen, leerlingen veelvuldig te laat komen en door een te traag tempo van de verschillende onderwijsactiviteiten tijdens de lessen.

Schoolklimaat

Het schoolklimaat voldoet aan de basiskwaliteit. Gezien de verhoudingen op het Liseo in april van dit jaar, mag dit een prestatie genoemd worden van zowel het team als het management. Alle geledingen zijn zich er bovendien van bewust dat de situatie nog fragiel is. De personeelsleden voelen zich weer voldoende veilig om zich te uiten. De werkdruk is nog aanzienlijk, maar wordt als minder belastend ervaren dan voorheen. Wellicht heeft dit te maken met het gegeven dat de docenten meer professionele ruimte ervaren.

Pedagogisch-didactisch

Het didactisch handelen voldeed al aan de basiskwaliteit en is ten opzichte van 2015 verbeterd. De fysieke scheiding van de lokalen van de eerste leerjaren van het Liseo en de beroepsgerichte leerwegen resulteert in meer rust en orde op het schoolterrein. Ook zagen wij meer structuur in de lessen en meer activerende werkvormen. Dit stimuleert de betrokkenheid van de leerlingen bij de onderwijsactiviteiten. Toch ziet de inspectie nog mogelijkheden voor verdere verbetering van de leerresultaten. De docenten kunnen op verschillende momenten het leerproces van hun leerlingen actiever bijsturen. Zo kunnen zij tijdens de les systematischer nagaan of de leerlingen de stof daadwerkelijk beheersen en tegen welke problemen zij aanlopen. Daardoor kunnen zij gericht tips geven voor een meer succesvolle aanpak (feed forward). Verder leren de leerlingen nog steeds onvoldoende van hun fouten. Toetsen worden onvoldoende geanalyseerd en effectief nabesproken. Hierdoor krijgen de leerlingen nauwelijks gerichte opdrachten om de lesstof die zij nog onvoldoende beheersen alsnog onder de knie te krijgen.

Zorg en begeleiding

De begeleiding en ook de zorg voldoen net als in 2015 aan de basiskwaliteit. De vorderingen van de leerlingen worden nauwkeurig vastgelegd, geanalyseerd en besproken met de docenten. Per klas is een groepsoverzicht waarin de verschillende risico's en onderwijsbehoeften zijn samengevat. Op basis hiervan worden groepshandelingsplannen vastgesteld. Leerlingen met specifieke zorgbehoeften worden besproken in het zorgteam, al of niet in aanwezigheid van functionarissen van het Expertisecentrum Onderwijszorg (EOZ). Voor deze leerlingen worden handelingsplannen vastgesteld. Indien nodig observeert het EOZ zorgleerlingen tijdens de lessen en geeft tips aan de docenten over de omgang met hun leerling. Wel merken wij op dat de unit weinig haar voordeel doet met de gegevens van de Cito volgtoetsen. De gegevens worden vermeld op de rapporten, maar noch per leerling noch per cohort vindt een duidelijke analyse plaats van de resultaten. Van het gericht bestrijden van achterstanden, naar aanleiding van de toetsing, is dan ook onvoldoende sprake.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg voldoet niet aan de basiskwaliteit, omdat het proces van verbetering nog onvoldoende planmatig en effectief verloopt. Ook wordt de kwaliteit van het onderwijsleerproces en daarmee ook de effectiviteit van de lessen nog onvoldoende gewaarborgd. Expliciete afspraken over het didactisch handelen zouden daaraan kunnen bijdragen. Wel zijn er momenteel betere voorwaarden aanwezig voor effectievere verbetering. Er zijn duidelijke onderwijskundige prioriteiten gesteld en de docenten gaan weer meer professioneel met elkaar om. Verder beoordelen de teamleiders systematisch de kwaliteit van de lessen en ook worden de leerresultaten van de leerlingen adequaat geëvalueerd. De verbeterplannen voor de instelling en de unit zijn in ontwikkeling. Dat geldt ook voor concrete en handzame afspraken over taalbeleid in alle lessen. Organisatorisch gaat er echter nog te veel mis op de unit. Zo waren er bij aanvang van het schooljaar nog verscheidene vacatures, waardoor niet alle lessen gegeven konden worden. Ook waren de schoolboeken niet op tijd beschikbaar.

3 Conclusies en afspraken

Onderwijskwaliteit

Het onderwijs van het Liseo Boneriano voldoet nog niet aan de basiskwaliteit. De inspectie zal volgend jaar opnieuw een kwaliteitsonderzoek uitvoeren. Totdat basiskwaliteit is bereikt, zal het document 'De Basiskwaliteit van het Primair en Voortgezet Onderwijs in Caribisch Nederland' (Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011) de basis voor het onderzoek blijven. Uiterlijk in 2019 zal de inspectie op alle scholen toezicht houden volgens het vernieuwde toezichtkader.

Naleving

De school realiseert niet de wettelijk vereiste onderwijstijd.

Afspraken

Op grond van de hierboven beschreven bevindingen heeft de inspectie de volgende afspraken gemaakt met de directie van het Liseo Boneriano.

Voor 1 december 2016 ontvangt de inspectie van de school:

- De concrete uitwerking van het taalbeleid met afspraken over de wijze waarop dit in alle lessen wordt gerealiseerd (aandacht voor vaktaal, schooltaal, leesstrategieën voor tekstbegrip)
- De activiteiten die de voorgaande jaren zijn ingezet om de examenresultaten en het verschil SE-CE te verkleinen worden voortgezet. De inspectie wordt op de hoogte gehouden van de concrete actieplannen per vak en ook van eventuele afspraken over het didactisch handelen in de lessen. De unit directie monitort dit proces en doet hierover verslag aan de inspectie.
- De inspectie ontvangt een berekening van de gerealiseerde onderwijstijd en indien nodig van de maatregelen om de niet gerealiseerde onderwijstijd alsnog te programmeren.
- Voorafgaand aan het voortgangsgesprek on het voorjaar ontvangt de inspectie een analyse van de meest actuele doorstroomgegevens (doublures, uitstroom of afstroom naar een lagere onderwijssoort) en een plan van aanpak.

Vervolgtoezicht

- Het volgende inspectiebezoek is voorzien voor het voorjaar van 2017
- Het volgende kwaliteitsonderzoek vindt plaats in het najaar van 2017.